

правоохоронних органів України із правоохоронними органами зарубіжних країн; вдосконалення системи протидії транснаціональній організованій злочинності та корупції всередині України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11 липня 2003 р. № 1129-IV. Дата оновлення: 28.03.2021. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15> (Дата звернення: 10.04.2021)*
2. *Жаровська Г. П. Транснаціональна організована злочинність в Україні: феномен, детермінація, протидія: монографія. Чернівці: Чернівець.нац. ун-т, 2018. 568 с.*
3. *Мищенко Т. Адміністративно-правове забезпечення організації боротьби зорганізованою злочинністю, що супроводжується корупційними зв'язками : автореф. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми: Сум. держ. ун-т, 2017. 19 с.*
4. *Пищичний І.В. Організована транснаціональна злочинність і роль правоохоронних органів у протидії їй : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2000.16 с.*
5. *Шостко О. Ю. Протидія організованій злочинності в європейських країнах : монографія. Х. : Право, 2009. 400 с.*

УДК 343.296

Крамар Р. А.

*к.ю.н., доцент, декан юридичного факультету
Львівського університету бізнесу і права*

ДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО МЕХАНІЗМУ ВИЯВЛЕННЯ ТА ВІДСТЕЖЕННЯ АКТИВІВ, ЛЕГАЛІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Щороку в глобальному масштабі корупція генерує доходи в розмірі мільярдів доларів США. Більша частина активів, легалізованих за допомогою здійснення корупційних злочинів, ніколи не буде повернута потерпілими країнами з причини неможливості визначити їх місцезнаходження. На сьогодні міста, де здійснюються великі фінансові операції і масова торгівля фінансовими продуктами – включають в себе не тільки традиційні центри, такі як Нью-Йорк, Лондон і Токіо, а й зростає число нових фінансових столиць в Азії, на Близькому Сході і за їх межами. Отриманий прибуток в результаті вчинення злочинів, часто перекладається в фінансові центри в спробі перешкодити зусиллям правоохоронних органів, спрямованим на виявлення та відстеження активів, легалізованих злочинним шляхом. Тому ефект від розслідування злочинів, пов'язаних з корупцією в державних органах, відмиванням коштів, а також фінансових злочинів багато в чому залежить від здатності слідчого

відстежити злочинну схему, що дозволить виявити кінцевого бенефіціара грошових коштів.

Міжнародний механізм протидії відмиванню коштів складається з ряду елементів, що мають відношення до відстеження активів, наприклад, заходи належної перевірки клієнта фінансовими установами та нефінансові комерційні структури і особи певних професій. Кожен з цих елементів, в повній мірі охоплений в цій публікації, повинен бути належним чином врахований з тим, щоб виявити потенціал їх використання слідчими при відстеженні викрадених активів [1].

Міжнародне співробітництво охоплює три аспекти, що мають відношення до цього дослідження, а саме:

- взаємна правова допомога;
- репатріація доходів здобутих злочинним шляхом / корупції;
- екстрадиція.

Кожен з цих аспектів супроводжується наступними проблемами:

- банківська таємниця;
- вимога деяких країн щодо взаємного визнання відповідного діяння злочином;
- повільні темпи обміну інформацією між країнами, зокрема через відмінності в процесуальних системах між країнами.

Витрати країни з розвиненими офшорними банківським і інвестиційним секторами, такі як Швейцарія, регулярно отримують прохання про надання взаємної правової допомоги у проведенні розслідувань або репатріації активів. Конвенція ООН щодо протидії корупції виступає в основі механізму, що покращує ефективність боротьби з корупцією та відмиванням грошових коштів в цій сфері.

Міжнародне законодавство щодо регулювання взаємної правової допомоги у разі відсутності двосторонніх договорів забезпечує розробку країнами механізмів для здійснення міжнародного співробітництва. Йдеться про запобігання використанню банківської таємниці для перешкоджання надання взаємної правової допомоги (рекомендація №.40 групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та прискорення обробки звернень про надання взаємної правової допомоги)). Процес обміну інформацією може бути прискорений завдяки більш широкому використанню технологій і спільному членству в Егмонтській групі підрозділів фінансової розвідки [1].

Незважаючи на те, що інституція управління корупційними та іншими активами, одержаними від злочинів в Україні створена нещодавно, в Європі та світі вже давно існують офіси із повернення та управління активами. В Європейській поліцейській асоціації відмічають, що в останні роки країни-члени ЄС та європейські інституції зосередили свої зусилля на протидії та запобіганні злочинній діяльності, стягнення конфіскованих активів постає одним із найважливіших та дієвих заходів протидії корупції. Статтею 31 Конвенції ООН щодо протидії корупції, ратифікованою Законом України

№ 251-V від 18.10.2006 р. зазначено, що кожна держава-учасниця вживає, таких заходів, які можуть бути необхідними для забезпечення можливої конфіскації:

а) доходів від злочинів, що визначені цією Конвенцією, або майна, вартість якого відповідає вартості таких доходів;

б) майна, обладнання та інших засобів, які використовувались або призначалися для використання під час вчинення злочинів, що визначені цією Конвенцією [2].

Окрім національних зусиль, Європейська Комісія через Директиву ЄС (2014/42 / ЄС) про заморожування та конфіскацію доходів від злочину, встановлює важливі стандарти для стягнення злочинного прибутку. Зазначимо, що велика кількість держав-членів вже сформували профільні органи з виявлення та управління арештованими активами. Проте, є деякі країни, у яких така діяльність не проводиться на центральному рівні, що вносить суттєву складність в загальноєвропейську місію боротьби із корупцією. Оскільки на європейському рівні контроль за ефективністю систем управління активами, що здійснюється на центральному рівні неможливий без участі держав-членів, створення офісів з виявлення, розшуку та управління арештованими активами є невід'ємним інструментом міжнародного антикорупційного співробітництва [3]. Вітчизняні науковці, зокрема Г. Буяжди наголошує, що установи, подібні до АРМА існують у всіх 28 країнах-членах Європейського Союзу – та більш ніж у 100 юрисдикціях по всьому світу [4, с. 144]. Більше того, для членів Європейського Союзу розшук, арешт та повернення корупційних активів є прерогативними напрямками протидії корупції. Загалом на теренах ЄС було прийнято різні законодавчі підходи до розпорядження арештованими активи, в тому числі це стосується статусу органів, яким надано право розпоряджатися такими активами, обрання методів та способів управління, попередньої оцінки, строків процедур управління та інше. У деяких державах-членах ЄС управління та розпорядження активами регулюється законом або підзаконним процесуальним законодавством. При цьому, норми законодавства можуть мати як кримінальну, так і адміністративну природу. У Бельгії, Болгарії, Кіпрі, Франції, Греції, Угорщині, Ірландії, Нідерландах, Польщі, Португалії, Румунії, Словаччині, Словенії, Іспанії, Швеції управління кримінальними активами регулюється різними правовими актами за юридичною силою, деякі з яких можуть включати кримінально-процесуальні дії, які доповнюють один одного з цього питання. Існує також окрема група держав які приділяють особливу увагу окремим типам конфіскації та процедурам управлінню [5].

Саме тому, подальше вивчення і застосування у вітчизняну практику міжнародних механізмів виявлення та відстеження активів, легалізованих злочинним шляхом та підвищення ефективності роботи агентств щодо розшуку та повернення активів є пріоритетним та невідкладним в забезпеченні національних інтересів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Отслеживание похищенных активов: справочник практикующего специалиста. Базельский институт управления, Международный центр по

возвращению активов. Второе издание. 2010. URL: <https://Users/Admin/Desktop/%D0%90%D0%A0%D0%9C%D0%90/Tracing%20Stolen%20Assets%20>.

2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (укр/рос) : Конвенція; ООН від 31.10.2003. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_c16
3. Criminal asset recovery in the EU: Europol Criminal Assets Bureau, Financial Intelligence European Police Office (Europol). 2016. URL: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/criminal_asset_recovery_in_the_eu_web_version_0.pdf
4. Буяжди Г. Історія формування та передумови виникнення національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. Підприємництво, господарство і право. 2018. №3. С. 143-147.
5. Давидюк А. М. Правове забезпечення публічного адміністрування у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: дис. ... канд. юр. наук: 12.00.07 К.: ВМУРЛ Україна, 2020. 204с.

УДК 343.148

Пілюков Ю. О.

к.ю.н., старший викладач кафедри кримінального права та процесу і правоохоронної діяльності

Західноукраїнського національїуї університету, провідний фахівець

Тернопільського НДЕКЦ МВС України

ВИКОРИСТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ОБЛІКІВ У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Успішна боротьба із злочинністю не можлива без інформаційного забезпечення та своєчасного отримання різних відомостей щодо об'єктів, які потрапляють до уваги правоохоронних органів в процесі розслідування.

З метою виявлення, розслідування та запобігання кримінальних правопорушень при здійсненні досудового розслідування в системі органів внутрішніх справ функціонують криміналістичні обліки, сукупність яких утворює систему, що у криміналістиці визначається як кримінальна реєстрація.

Вважається, що «криміналістичний облік це заснована на наукових даних і узагальненнях практики боротьби зі злочинністю система реєстрації, зосередження і систематизація об'єктів за їх ідентифікаційними ознаками з